

PAPER DETAILS

TITLE: Uzaktan Egitim Sürecinde Öğretmenlerin Çevrim İçi Egitimlere İlişkin Hizmet İçi Eğitim Deneyimlerinin Belirlenmesi

AUTHORS: Okay DEMİR

PAGES: 721-735

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1932429>

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Çevrimiçi Eğitimlere İlişkin Hizmet İçi Eğitim Deneyimlerinin Belirlenmesi

Determining Teachers' in-Service Training Experiences Regarding Online Training in The Process of Distance Education

Okay DEMİR¹

¹Sorumlu Yazar, Dr, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, okay4425@gmail.com,
(<https://orcid.org/0000-0001-8033-3355>)

Geliş Tarihi: 19.08.2021

Kabul Tarihi: 15.12.2022

ÖZ

Salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin çevrimiçi eğitimlere ilişkin hizmet içi eğitim deneyimlerini belirlemeye çalışan bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji ile desenlenmiştir. Araştırmaya 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde Malatya ilinin farklı sosyoekonomik bölgelerinde çalışan 11 öğretmen katılmıştır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Verilerin analizinde ise tematik analiz tercih edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin çevrimiçi olarak yürütülen hizmet içi eğitim faaliyetlerini, genel itibarıyla yararlılık ve zorunluluk temelinde gerekli faaliyetler olarak anlamlandırdıkları ve bu faaliyetlere ilişkin beklentilerinin “verimli olma, ilgi ve ihtiyaçlara cevap verme, farklı deneyimler yaşatma ve kazanımlara odaklanma” şeklinde sıralandığı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte çevrimiçi ortamlarda hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılan öğretmenlerin mesleki gelişime katkı, yeniliklere uyum sağlama, öğrenme ve uğraşı edinimi gibi kazanımlara ulaştıkları ortaya çıkmıştır. Son olarak, öğretmenlerin çevrimiçi ihtiyaç duydukları hizmet içi eğitim faaliyetlerinin “internetin güvenli kullanımı, sanatsal eğitimler, e-içerik oluşturma, sanal sınıf yönetimi, temel bilişim teknolojileri, teknolojinin eğitime entegrasyonu, akıl oyunları, sanal ortamda iletişim dili, kapalı ortamlarda hareketsizliğe dayanma stratejileri” şeklinde sıralandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Salgın, uzaktan eğitim, çevrimiçi eğitim, hizmet içi eğitim, öğretmen deneyimleri.

ABSTRACT

This research, which tries to reveal the in-service training experiences of teachers regarding online training in the distance education process during the epidemic period, was designed with phenomenology, one of the qualitative research designs. In the 2020-2021 academic year, 11 teachers participated in the research and these teachers work in different socioeconomic regions of Malatya. Research data were collected through semi-structured interviews and thematic analysis was preferred in the analysis of the data. As a result of the research, it has been revealed that teachers interpret online in-service training activities as necessary activities on the basis of usefulness and necessity in general, and their expectations regarding these activities are listed as "being productive, responding to interests and needs, providing different experiences and focusing on achievements". In addition, it has been revealed that teachers who participate in in-service training activities conducted online have achieved some gains from contributing to professional development, learning to adapt to innovations and acquiring a hobby. Finally, the in-service training activities that teachers need online are "safe use of the internet, artistic training, e-content creation, virtual classroom management, basic information technologies, integration of technology into education, mind games, communication language in virtual environment, strategies to withstand inactivity in closed environments".

Keywords: Epidemic, distance education, online education, in-service training, teacher experiences

GİRİŞ

Bilginin hızla üretilip tüketildiği bir çağda, sürekli değişme ve gelişmenin kaçınılmazlığı ortadayken, eğitim kurumları ve öğretmenlerin de bu hareketlilikten uzak durması düşünülemez. Özellikle eğitim uygulamalarının yürütülmesinde merkezi bir rol oynayan öğretmenlerin gelişmelerle tutarlı bir biçimde yetiştirilmesi oldukça hayattır (Budak ve Demirel, 2003). Zira bir toplumun gelişebilmesinin ön koşullarından birisi kuşkusuz toplumu oluşturan bireylerin niteliklerinin geliştirilmesidir. Bireylerin gelişim ve dönüşümlere ayak uydurabilmesi ve gelişmeleri yakından takip edebilmesi de ancak yaşam boyu devam edecek olan eğitim faaliyetleri ile mümkün görünmektedir. Eğitim faaliyetlerini, bireyin tüm yaşamını kapsayacak şekilde genişletmek ve yüzyılın gereklerine uyumlu kılmak günümüzde eğitimcilerin üzerinde durduğu temel noktalardan biridir (Ekinci ve Yıldırım, 2009). Böylece bireylerin, yaşam boyu devam eden eğitim faaliyetlerinin bir gereği olarak bireysel, mesleki ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla böylesi faaliyetlere katılmaları bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu faaliyetlerin bir sonucu olarak hizmet içi eğitim, bireylere mesleki yaşamlarında daha başarılı, üretici ve mutlu olmasını sağlayacak bilgi, beceri ve tutumlar kazandırmayı amaçlamaktadır (Gültekin ve Çubukçu, 2008). Her meslek grubu için gerekli olmakla birlikte hizmet içi eğitim, öğretmenler için ayrıca önemlidir. Öğrenci yetiştiren ve onların yaşamlarına doğrudan etki eden öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını geliştirmek ve bu etkiyi öğrencilerine yansıtabilmek için hizmet içi eğitim faaliyetlerinden uzak kalması düşünülemez.

Hizmet içi eğitime ilişkin alan yazında çeşitli tanımlamalar bulunmaktadır. Hizmet içi eğitim, bireyi iş yaşamı boyunca yenilemek ve kaliteyi artırmayı hedefleyen etkinlikler bütünü (Ergin, vd., 2012), çalışanlara iş ile ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma (Aydın, 2005), üretim sürecinin temelinde yer alan insan gücünün diğer girdilerle bütünleştirilerek verimlilik ve iş doyumunun sağlanması (Pehlivan, 2019) şeklinde tanımlanabilir. Hizmet içi eğitim değişik biçimlerde tanımlanabilse de tüm bu tanımlamaların ortak noktası olarak, bireyin mesleki ve kişisel gelişiminin desteklenmesine odaklanıldığı görülmektedir. Öğretmenler için hizmet içi eğitim ise, eğitimde ulaşılmaya çalışılan hedefler ile öğretmenlere kazandırılmak istenen mesleki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların bütünüdür (Erdem ve Şimşek, 2013; Karasu vd., 2014; Öztürk ve Öztürk, 2019). Öğretmenlerin yaşam boyunca kendini yenileyebilmesi, çağa ayak uydurabilmesi, niteliklerinin gelişmesi ve profesyonel bir kimlik kazanmalarında hizmet öncesi eğitim ile hizmet içi eğitimin bütünleştirilmesi son derece önemlidir (Erdem ve Şimşek, 2013). Zira bu bütünleşme, farklı bilgi birikimleriyle farklı kaynaklardan gelen öğretmenlerin niteliklerini artırmak için gereklidir (Özen, 2006).

Hayatın tüm alanlarını etkileyen ve tüm alanlarından da etkilenen bir sistem olarak eğitimin; salgın sürecinden de etkilenmemesi mümkün değildi. İlk kez karşılaşılan bu hastalık hakkında yeni bir alanyazın oluşurken hastalığın bulaşma hızı ve seyri insanlarda ciddi düzeylerde endişelere neden olmuş ve eğitim faaliyetlerinin de aksamaması için uzaktan eğitim devreye sokulmuştur. Uzaktan eğitim genel itibarıyla, teknoloji yardımıyla öğretmen-öğrenci arasında kurulan iletişim ve etkileşim olarak ifade edilebilir (Keegan, 1986). Eğitsel sorunların çözülmesi amacıyla bilişim teknolojileri işe koşulmalıdır ve bu da uzaktan eğitim uygulamaları ile mümkündür (İşman, 2011). Ülkemizde kitlesel bazda, uzaktan eğitim sürecinin yeni bir süreç olması ve öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu süreç ile ilk defa karşılaşılıyor olmaları yeni deneyim ve ihtiyaçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu noktada öğretmenlerin yaşanan bu dönüşüm ve değişime uyum sağlayabilmeleri ve eğitim faaliyetlerinin aksamaması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yaşanan gelişmelere uygun olarak çevrimiçi olmak üzere hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir.

Alanyazın incelendiğinde, öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetleri (Gülşen ve Yörük, 2021; Maden ve Önal, 2021; Öztürk, 2021; Sarısoy ve Alcı, 2021) ile salgın döneminde uzaktan eğitim faaliyetlerini (Arslan, 2021; Buzpınar ve Tosun, 2021; Çakmak ve Uzunpolat, 2021; Kavuk ve Demirtaş, 2021; Tüzün ve Yörük Toraman, 2021) inceleyen birçok çalışmaya

rastlanmıştır. Bu araştırmalarda genel itibarıyla öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçları, hizmet içi eğitimlerin etkililiği, öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin tutumları ve bu faaliyetlere ilişkin yaşadıkları sorunlar incelenmiştir. Bununla birlikte salgın döneminde, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin çevrimiçi eğitimlere ilişkin hizmet içi deneyimlerini ortaya koyan oldukça sınırlı sayıda çalışmaya (Avcı ve Güven, 2021; Erdek, 2021) ulaşılmıştır. Hâlbuki bu küresel salgın döneminde uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin çevrimiçi hizmet içi eğitim deneyimlerini belirlemek ve bu doğrultuda bu eğitimlerin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koyarak geleceğe dönük kestirimler yapmak önemli görünmektedir. Bu çalışma ile öğretmenlerin özellikle çevrimiçi olarak düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin gereksinimlerinin ve bu faaliyetlerden yararlanabilme durumlarının ortaya konulmasıyla, bu alanda sorumlu olan kurum ve kuruluşlara, program geliştiricilere ve araştırmacılara güncel veri sağlama noktasında katkı sağlanacağı umulmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin çevrimiçi ortamlarda gerçekleşen hizmet içi eğitim deneyimlerini belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Öğretmenlerin çevrimiçi ortamlarda gerçekleşen hizmet içi eğitim faaliyetleri hakkındaki düşünce ve beklentileri nelerdir?
2. Öğretmenlerin katıldıkları çevrimiçi olarak düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin kazanımları nelerdir?
3. Öğretmenlerin çevrimiçi katılmak istedikleri/ihtiyaç duydukları hizmet içi eğitim faaliyetleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenolojik yaklaşım, bir kişi ya da bir grup insanın bir fenomene dair yaşamış olduğu tecrübenin anlamı, yapısı, özünü anlamayı ve daha net hale getirmeyi amaçlar ve yaşanmış olan deneyimler oldukça önemlidir (Ersoy, 2017; Patton, 2018). Bu çalışmada da öğretmenlerin çevrimiçi eğitimlere ilişkin hizmet içi eğitim deneyimlerini nasıl anlamlandırdıkları üzerine odaklanılmıştır.

2.1.Katılımcılar

Fenomenoloji araştırmalarında, ilgili fenomeni bütün yönleriyle deneyim etmiş bir grup bireyle çalışmalar yürütülür, birey sayısı 10-15 kişi arasında değişebilir (Creswell, 2013). Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılmıştır. Kartopu örneklemede katılımcılar, fenomene ilişkin deneyimi yaşayan bir katılımcıya ulaştıktan sonra diğer katılımcılar o kişiden öğrenilerek belirlenmektedir (Ersoy, 2017). Bu çalışmada kartopu örneklemeden yararlanılarak uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi olarak yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılım sağlamış öğretmenlere ulaşılmıştır. Veri çeşitliliğini sağlamak için ise mümkün olduğunca farklı branşlardan öğretmenler araştırmaya dâhil edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırma için İnönü Üniversitesi'nden (30.07.2021 tarihli-2021/14-1 sayılı) etik kurul izni alınmıştır. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcı Gruba İlişkin Bilgiler.

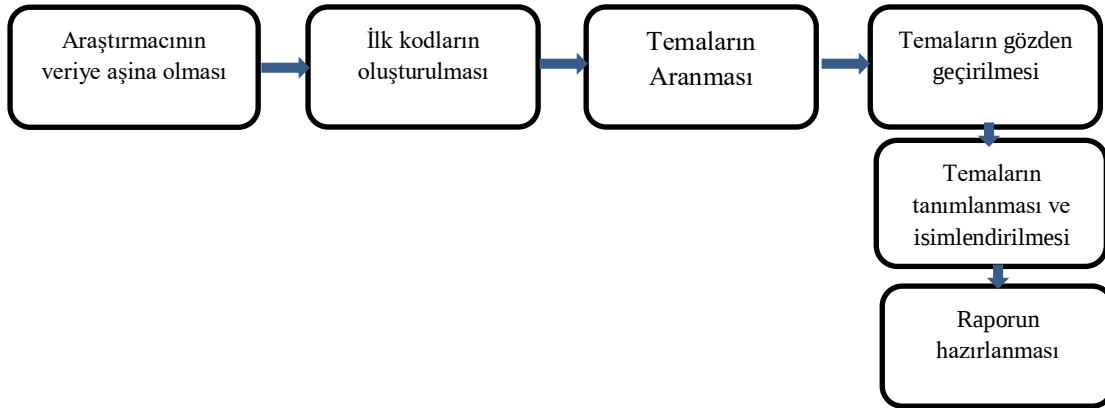
Katılımcı	Cinsiyet	Mesleki Kıdem (yıl)	Branş	Öğrenim Durumu
Ö-1	Kadın	8	Biyoloji	Lisans
Ö-2	Erkek	14	Biyoloji	Lisans
Ö-3	Erkek	20	Fizik	Lisans
Ö-4	Erkek	13	Sınıf öğretmeni	Lisans
Ö-5	Erkek	19	Bilişim Teknolojileri	Lisans
Ö-6	Kadın	5	Okul öncesi öğretmeni	Lisans
Ö-7	Erkek	12	İngilizce	Lisans
Ö-8	Erkek	15	Matematik	Doktora
Ö-9	Erkek	10	Fen Bilgisi	Y.Lisans

Ö-10	Kadın	21	Kimya	Lisans
Ö-11	Erkek	13	Müzik	Lisans

2.2.Verilerin Toplanması ve Analizi

Fenomenolojik araştırmalarda veri toplama süreci genellikle fenomeni deneyimleyen bireylerle gerçekleştirilen görüşmeleri içerir (Creswell, 2013) ve genellikle yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmaktadır (Ersoy, 2017). Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form için öncelikle bir alanyazın taraması yapılmış ve sonrasında kavramsal çerçeve belirlenmiştir. Daha sonra çalışma grubu dışından iki öğretmenle ön görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde öğretmenlerin çevrimiçi hizmet içi eğitimlere ilişkin deneyimleri anlaşılmalı çalışılmıştır. Ön görüşme sonucunda bir taslak görüşme formu hazırlanarak uzman görüşüne sunulmuş ve uzmanlardan gelen önerilerden sonra taslak son halini almıştır. Katılımcılarla yüz yüze görüşme imkânı sağlanamadığından veriler, öğretmenlerin uygun oldukları gün ve saatler belirlenerek telefonla ve Zoom programı üzerinden yapılan çevrimiçi görüşmelerle toplanmış ve araştırmacı tarafından kayıt altına alınmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde ise, “Tematik Analiz” kullanılmıştır. Tematik analiz, verilerdeki temaları belirleme, analiz etme ve raporlamak için kullanılan bir yöntemdir ve bu yöntemle veri seti en küçük boyutlarda ve derinlemesine düzenlenebilir (Braun & Clarke, 2019). Tematik analiz sürecinin aşamaları aşağıdaki gibidir (Braun & Clarke, 2019):

Şekil 1. Tematik Analiz Sürecinin Aşamaları

Şekil 1’de görüldüğü gibi verilerin analizinde, araştırmacının veriye aşına olması aşamasında, veriler araştırmacı tarafından deşifre edilerek tekrar tekrar okunmuş ve gerekli yerlerde notlar çıkarılmış ve devamında birbiri ile bağlantılı kodlar bir araya getirilip veriler ilişkili oldukları temalar altında toplanmıştır. Temaların veri setiyle uyumuna bakılarak her bir tema açık bir şekilde tanımlanıp isimlendirilmiş ve analiz sonuçları araştırma sorusu ve alan yazınla ilişkilendirilerek raporlanmıştır.

2.3.Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik, genellemeden çok araştırmanın derinleştirilmesi ve mümkün mertebe araştırmayı etkileyen faktörlerin sunulmasıyla anlam kazanmaktadır (Koç, 2016). Nitel araştırmalarda geçerliğin sağlanmasında yaygın olarak kullanılan stratejilerden biri “üye kontrolü” ya da “üye sorgulamasıdır.” Bu yöntemde verilerin sağlandığı katılımcılardan bazılarının ulaşılması ve ortaya çıkan bulgular hakkında onlardan geri bildirim alınması söz konusudur (Merriam, 2013). Bu doğrultuda, elde edilen verilerin ve bulguların bir kısmı katılımcılara okutularak üye sorgulaması yapılmış ve onayları alınmıştır. Bunun dışında görüşme esnasında da verilen bilgiler tekrar edilerek doğru anlaşılıp anlaşılmadığı

katılımcılara teyit ettirilmiştir. Nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamada kullanılan bazı stratejiler vardır. Bunlardan biri, toplanan verilerin öncelikle betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulmasıdır (Punch, 2011). Bu kapsamda görüşmelerden elde edilen veri birimlerinden, birbirini destekler nitelikte doğrudan alıntılar yapılarak temalar ve kodlar açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca güvenilirliğe ilişkin sorunları gidermek amacıyla veriler hem araştırmacı hem de program geliştirme alanında görev yapan bir akademisyen tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kodlamalar arasındaki uyuma bakılmış ve analizlerin sağlanması yapılmıştır.

BULGULAR

Öğretmenlerin verdikleri cevaplar dört tema altında sunulmuş [(1) Çevrimiçi hizmet içi eğitimlerin anlamı, (2) Çevrimiçi hizmet içi eğitimlere ilişkin beklentiler, (3) Çevrimiçi hizmet içi eğitimlere ilişkin öğretmen kazanımları (4) Çevrimiçi eğitimlere ilişkin ihtiyaç duyulan hizmet içi eğitim faaliyetleri] ve kodlarda ifadelerin tekrarlanma sıklıklarına yer verilmiştir. Aşağıda bu tema ve kodlara ait bulgular başlıklar halinde sıralanmıştır.

3.1.Çevrim İçi Hizmet İçi Eğitimlerin Anlamı

Öğretmenlerin çevrimiçi ortamlarda yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin anlamına ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Çevrim İçi Hizmet İçi Eğitimlerin Anlamı.

Tema	Kodlar
Hizmet içi eğitimlerin anlamı	Yararlılık (f=9), gelişimi destekleme (f=7), eksiklikleri tamamlama (f=5), zorunluluk (f=3), fırsatı yakalama (f=2)

Tablo 2’de görüldüğü gibi hizmet içi eğitimlerin anlamı teması, “yararlılık, gelişimi destekleme, eksiklikleri tamamlama, zorunluluk ve fırsatı yakalama” kodlarından oluşmaktadır. Öğretmenlerin önemli bir kısmının çevrimiçi hizmet içi eğitimleri yararlı ve gelişimi destekleyici bir unsur olarak algıladığı görülmektedir. Bu faaliyetlerin gerekliliğine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir: “Salgını yaşadığımız bu zor süreçte uzaktan eğitime geçmek durumunda kaldık. Okul ortamımızı ve öğrencilerimizi çok özledik; ancak sağlık açısından şimdilik ayrı kalmak durumundayız. Bu süreçte öğrencilerime faydalı olabilmek için bakanlığımızın kullanıma açtığı online olmak üzere hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldım. Kesinlikle çok faydasını gördüm ve çok yararlı oldu. Bu sayede eksikliklerimi tamamladığımı söyleyebilirim.” (Ö-2). Bir başka öğretmen görüşü: “Bence artık bundan sonra online hizmet içi eğitim faaliyetleri hayatımıza zorunlu olarak girmiştir. Öğretmen arkadaşlarımızın kendilerini geliştirmeleri için bu zorunluluğu gördüklerine inanıyorum.” (Ö-7). Bir diğer öğretmen görüşü: “Beklenmedik bir durum gerçekleşti ve uzaktan eğitime geçtik. Mecburen de online hizmet içi eğitimler önümüze geldi. Online hizmet içi eğitim denince ilk olarak aklıma yaşanan bu dönüşüme ayak uydurmak ve gelişimin desteklenmesi için başvurulmuş bir yol gelmektedir.” (Ö-4). Bir başka öğretmen ise salgın döneminde uzaktan eğitim faaliyetleri sürerken katıldığı çevrimiçi eğitimlere ilişkin hizmet içi eğitim faaliyetlerini fırsat olarak görmekte ve bunu şu şekilde ifade etmektedir: “Zorunlu olarak uzaktan eğitime geçtik ve bu süreçte birçok meslektaşımız eğitsel anlamda bu sürece hazırlıksız yakalandı. Başlarda ne yapacağımızı bilemedik ve bocaladık. Ancak bu süreçte bakanlığımız bu alanda bir boşluk olduğunu anladı ve online hizmet içi eğitim kursları açtı. Bizde bunu bir fırsat olarak gördük ve dâhil olduk. Bu sayede de eksikliklerimi tamamladığımı düşünüyorum.” (Ö-10)

3.2.Çevrim İçi Hizmet İçi Eğitimlere İlişkin Beklentiler

Araştırmaya katılan öğretmenler çevrimiçi ortamlarda yapılan hizmet içi eğitimlere ilişkin farklı beklentilerden bahsetmişlerdir. Bu beklentilere ilişkin bilgiler Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Çevrim İçi Hizmet İçi Eğitimlere İlişkin Beklentiler

Tema	Kodlar
Eğitilmelere ilişkin beklentiler	Verimlilik (f=10), ihtiyaca dönüklük (f=8), ilgiyi destekleme (f=6), farklı deneyimler yaşama (f=4), kazanımlara odaklanma (f=4)

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin önemli bir kısmının çevrimiçi olarak yapılan hizmet içi eğitimlere ilişkin öncelikli beklentisinin “verimlilik” olduğu görülmektedir. Bu noktada bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir: “Normalde bir hizmet içi eğitime katılacağım zaman önce benim için verimli olup olmayacağını düşünürüm. Benzer düşüncem online hizmet içi eğitim uygulamaları için de geçerlidir.” (Ö-9). “Herhangi bir eğitim programının etkililiği bence verimi ile ölçülür. Verimlilik yoksa harcanan emek boşunadır. Online hizmet içi eğitimler de böyle. Verimli olmayacaksa ne diye katılalım.” (Ö-8). “Salgına ve uzaktan eğitime hazırlıksız yakalandık. Birçok eksiklerimiz ortaya çıktı. Bu eksiklikleri kapatmak için bakanlığımız sağolsun çevrimiçi olan hizmet içi kurslar açtı, ben de katıldım. Beklentim verimli geçmesiydi ve öyle de oldu. Benim öncelikli beklentim verimli ve ihtiyaca dönük bir uygulama olmasıdır.” (Ö-1).

Bazı öğretmenler çevrim ortamlarda gerçekleşen hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin beklentilerinin, ihtiyaca dönüklük ve ilgiyi destekleme temelinde şekillendiğini düşünmektedir. Bu noktada bazı öğretmen görüşleri şöyledir: “Neye ihtiyacım varsa ona katılırım. Burada da çevrimiçi olan hizmet içi eğitimde ilgim ve ihtiyaçlarım ön plana çıktı. Örneğin temel bilişim teknolojilerinde eksikğim vardı ve bu alana yakın bir kursa katıldım. Faydası da oldu.” (Ö-6). “Online hizmet içi eğitim kuşkusuz oldukça gereklidir. Yaşadığımız bu baş döndürücü değişimde geride kalamayız; ancak bireyin ilgi ve ihtiyaçları da olmadan olmaz. Çevrimiçi faaliyetlerde bireylerin ilgi ve ihtiyaçları mutlaka dikkate alınmalıdır.” (Ö-3). Bazı öğretmenlerin çevrimiçi olarak yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin beklentileri, verimlilik, ilgi ve ihtiyaca açıklık dışında farklı deneyimlere ulaşma ve kazanımlar ekseninde görünmektedir. Bu noktada bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir: “Daha önce çevrimiçi olan hizmet içi eğitimlere katılmamıştım. Salgınla birlikte katılma ihtiyacı hissettim ve iyi ki de katılmışım diyorum. Benim için çok farklı bir deneyim oldu. Bence tüm öğretmenler bu deneyimi yaşamalı.” (Ö-2). “Online hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin beklentim kazanımlara ulaşmaktır. Kazanımlara odaklanmayan bir faaliyeti anlamsız görüyorum. Kazanımlara ulaşıldıysa amaç hâsıl olmuştur.” (Ö-11).

3.3.Çevrim İçi Hizmet İçi Eğitimlere İlişkin Öğretmen Kazanımları

Çevrimiçi hizmet içi eğitimlere katılan öğretmenlerin kazanımları Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Çevrim İçi Olarak Yapılan Hizmet İçi Eğitimlere İlişkin Öğretmen Kazanımları.

Tema	Kodlar
Eğitilmelere ilişkin öğretmen kazanımları	Mesleki gelişime katkı (f=9), yeniliklere uyum (f=7), uğraşı edinimi (f=5)

Tablo 4 incelendiğinde çevrimiçi ortamlarda gerçekleşen hizmet içi eğitimlere ilişkin öğretmen kazanımlarının “mesleki gelişime katkı, yeniliklere uyum ve uğraşı edinimi” şeklinde olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çoğu çevrimiçi olan hizmet içi eğitimlerin mesleki gelişimlerine katkı sağladığını düşünmektedir. Bu noktada örnek öğretmen görüşleri şöyledir:

“Çevrimiçi olan hizmet içi eğitimlerin birçok yönden bana katkı sağladığını düşünüyorum. Örneğin kukla oynatıcılığı ile ilgili bir online hizmet içi eğitim almıştım. Kendim okul öncesi öğretmeniyim ve zaman zaman sınıfta bu tür etkinlikler yapıyordum. Ancak daha önce amatör olarak kendiliğinden yaptığım bu etkinlik çevrimiçi olan hizmet içi eğitim ile başka bir boyut kazandı ve kukla oynatma konusunda bir hayli yol aldım. Bu eğitim mesleki gelişime katkı sağlamıştır.” (Ö-6). “Online hizmet içi eğitimler mesleki gelişime elbette katkı sağlar. Katıldığım eğitimin gelişime katkı sağladığını düşünüyorum. Daha önce internetin bilinçli ve güvenli kullanımı ile ilgi herhangi bir fikrim yokken, şimdi kendimi daha yeterli hissediyorum.” (Ö-11). “Online hizmet içi eğitimlerin yetersiz olacağına dair düşüncelerim vardı önceden. Bu kurslara katılınca bu düşüncelerimin yersiz olduğunu anladım açıkçası. Bilişim alanında oldukça yetersizdim ancak bu kurslar sayesinde bir miktar ilerlediğimi düşünüyorum. Artık bundan sonra şunu açıklıkla söyleyebilirim ki mesleki gelişim için öğretmenlere online hizmet içi eğitimler zorunlu olmalıdır.” (Ö-10).

Bazı öğretmenler ise çevrimiçi katıldıkları hizmet içi eğitimlerle yeniliklere daha kolay uyum sağladıklarını düşünmekte ve ayrıca çeşitli uğraşlar elde ettiklerini belirtmektedirler. Bu noktada bazı öğretmen görüşleri şöyledir: “Online hizmet içi eğitimlerin gerekliliğini tartışmak anlamsızdır. Önümüzde hazırlıksız yakalandığımız bir salgın ve uzaktan eğitim olgusu var. Değişime ve yeniliklere uyum sağlamak, hele ki öğretmensek, kaçınılmazdır. Ben katıldığım bu eğitimlerle yeniliklere açık olduğumu ve yenilikleri benimsediğimi gördüm.” (Ö-1). “Çevrimiçi olan hizmet içi eğitim alanları içerikleri daha da zenginleştirilerek sunulursa daha iyi olur diye düşünüyorum. Yenilikleri takip etmek ve yeniliklere uyum sağlamak... bunlar tartışmasız çok önemli şeylerdir. Ben de bu faaliyetlere katılarak yeni olana daha iyi uyum sağladığımı söyleyebilirim.” (Ö-4). “Katıldığım online hizmet içi eğitimlerle birçok kazanım elde ettiğimi söyleyebilirim. Örneğin hobiler... Bu faaliyetler ile sanatsal alanda, özellikle enstrüman çalmada çokça yararlandığımı söyleyebilirim.” (Ö-3). “Katıldığım online kursta bana göre en önemli ve güzel kazanımım her zaman çalmak istediğim bir enstrümanı, amatörce de olsa, çalmama vesile olmasıdır.” (Ö-7).

3.4.Çevrimiçi eğitimlere ilişkin ihtiyaç duyulan hizmet içi eğitim faaliyetleri

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin ihtiyaçlarının birden fazla alana yayıldığı görülmekte ve bu veriler Tablo 5’ te sunulmaktadır.

Tablo 5. Çevrim İçi Eğitimlere İlişkin İhtiyaç Duyulan Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri.

Tema	Kodlar
İhtiyaç duyulan hizmet içi eğitim faaliyetleri	İnternetin güvenli kullanımı (f=11), sanatsal eğitimler (f=9), e-içerik oluşturma (f=8), sanal sınıf yönetimi (f=6), temel bilişim teknolojileri (f=6), teknolojinin eğitime entegrasyonu (f=5), akıl oyunları (f=5), sanal ortamda iletişim dili (f=4), kapalı ortamlarda hareketsizliğe dayanma stratejileri (f=2)

Tablo 5’te görüldüğü gibi bu faaliyetlerin “İnternetin güvenli kullanımı, sanatsal eğitimler, etkileşimli içerik oluşturma, sanal sınıf yönetimi, temel bilişim teknolojileri, teknolojinin eğitime entegrasyonu, akıl oyunları, sanal ortamda iletişim dili, kapalı ortamlarda hareketsizliğe dayanma stratejileri” şeklinde sıralandığı görülmektedir.

Salgın sürecinde uzaktan eğitime zorunlu geçişle birlikte bilişim teknolojileri ve internet kullanımının öneminin arttığı söylenebilir. Bu noktada öğretmenlerin önemli bir kısmının özellikle internetin güvenli kullanımı ile ilgili endişelerinin olduğu görülmüş ve öğretmenler, bu alanda çevrimiçi olarak yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmen görüşleri şöyledir: “Hayatımızın her alanında olduğu

gibi eğitim hayatımızda da internetten kopamıyoruz, istesek de kopamayız. Uzaktan eğitim süreci ile birlikte sıklıkla internetten yararlanıyoruz ve bu durum avantajlarıyla beraber dezavantajlar da içeriyor. Olumsuz durumlarla karşılaşmamak için güvenli internet kullanımını bilmek gerekiyor. Bu alanda bir online hizmet içi eğitime katılabilirim.” (Ö-5). “Özellikle internetin güvenli kullanımını önemsiyorum. Neredeyse her saatimiz internetle geçiyor ve burada kişisel bilgilerimizden öğrencilerimize ait bilgilere kadar her şey risk altında olabilir. Belki de bilmediğimiz güvenlik açıklarıyla ileride zor durumlarla karşılaşabiliriz. Bu yüzden internetin güvenli kullanımını önemsiyorum ve böyle bir eğitim alabilirim.” (Ö-1).

İnternetin güvenli kullanımından sonra öğretmenlerin en çok ihtiyaç duydukları çevrimiçi hizmet içi faaliyetlerden diğer ikisi “sanatsal eğitimler” ile “e-içerik oluşturma”dır. Sosyal izolasyonun yaşandığı bu dönemde öğretmenler değişik alanlarda sanatsal eğitimlerin bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Bazı öğretmen görüşleri şöyledir: “Salgınla birlikte evlerimize kapandık ve bu durum psikolojik açıdan hepimizi etkiledi. Arkadaşlarımızdan, öğrencilerimizden, meslektaşlarımızdan uzakta kaldık. Manevi olarak daha iyi hissetmek ve bunu öğrencilerimize de yansıtabilmek adına sanatsal eğitimlere ayrıca önem veriyorum. Bu konuda öğretmenlerin ilgi ve ihtiyaçları da dikkate alınarak geniş bir yelpazede online hizmet içi eğitim kursları düzenlenebilir. Bu bir enstrüman çalma da olabilir, başka bir kültür sanat etkinliği de olabilir.” (Ö-10). “Çevrimiçi olan hizmet içi eğitim faaliyetlerini önemsiyorum ve bunların arasında sanatsal etkinlikleri ayrıca değerli buluyorum. Zaten salgınla içe kapandık, bu noktada bir miktar da olsa rahatlamaya, gevşemeye ihtiyacımız da var. Sanatsal etkinliklerden resim, grafik oluşturma gibi plastik sanatların hem bize hem de öğrencilerimize yarar getireceğini düşünüyorum.” (Ö-6). Sanatsal eğitimlerin yanında etkileşimli ya da e-içerik diyebileceğimiz elektronik içerik oluşturma da öğretmenlerce bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Bazı öğretmen görüşleri şöyledir: “Uzaktan eğitimde öğrencinin seviyesine ve ilgisine göre dikkati sürekli canlı tutmak oldukça zor. Öğrenciye ulaşmak için öyle bir sunu ya da içerik oluşturmamız ki ona dokunalım. Bu konuda kendimi oldukça yetersiz hissediyorum. Simülasyonlar, animasyonlar, çalışma yaprakları oluşturmak gerçekten ciddi bilgi birikimi istiyor. O yüzden e-içerik oluşturmaya ilgili bir online hizmet içi eğitim alabilirim.” (Ö-8). “Eğer rastlayabilirsem online elektronik içerik oluşturma eğitimi almak isterim. Çünkü artık dünya sanal âlemde dönüyor ve öğretmenler olarak geri kaldığımızı hissediyorum. İşleyeceğim konuyla alakalı olarak bir oyun, bir animasyon hazırlamayı çok isterdim. İçerik etkileşimli olursa öğrenci ilgisi de o derece fazla olacaktır.” (Ö-9).

Uzaktan eğitimle beraber sanal ortamlarda sınıf yönetim becerisi de oldukça önemli hale gelmiştir. Bu konuda bir öğretmen şöyle düşünmektedir: “Yüz yüze eğitim varken sınıf yönetiminde oldukça zorlanıyordum. Şimdi sanal ortamlarda işler daha da karmaşık bir hal aldı. Öğrenciyi bilgisayar başında kontrol etmekte zorlanıyoruz. Zaten oldukça kısa olan öğrenci dikkat süreleri uzaktan eğitimle beraber işkence oldu gibi. Uzaktan eğitimde sınıfımı yönetmekte gerçekten zorlandığımı fark ettim. Bu alanda çevrimiçi olan bir hizmet içi eğitime katılabilirim.” (Ö-11). Temel bilişim teknolojilerine hâkim olma ve teknolojiyi eğitimle bütünleştirme de öğretmenlerce ihtiyaç olarak tanımlanmıştır. Bu konuda bir öğretmen görüşü şöyledir: “...bilgisayar ve internetle zaten geç tanışmış bir nesiliz. O yüzden temel bilgisayar becerileri konusunda eksikliklerim olabilir. Eğitimle bilişim teknolojileri de iç içe olmalıdır. Bu alanda yetkinleşmek isterim” (Ö-3).

Öğretmenlerden bazıları ise “akıl oyunları” ve “sanal ortamda iletişim dili” alanlarında çevrimiçi olarak yapılan hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını dile getirmişlerdir. Bazı öğretmen görüşleri şöyledir: “...okulumda akıl oyunları dersini vermek istiyorum. Sadece satranç değil başka akıl oyunlarını da öğrenmek istiyorum. Böylece öğrencilerimin çok yönlü gelişimini sağlayabilirim diye düşünüyorum.” (Ö-4). “Artık sanal âlemde çoğu işimizi halledabiliyoruz. Eğitim de bundan azade değil. Ancak benim gözlemlediğim bu sanal âlemde nasıl iletişim kuracağımızı bilmiyoruz. Bir özensizlik var, almış başını gidiyor. Bu alanda bir hizmet içi eğitimi tercih ederim.” (Ö-7). Daha az ifade edilmekle birlikte öğretmenlerden biri ise kapalı alanlarda

hareketsiz kalma sorununa değinmiş ve bu sorunla başa çıkma stratejilerini içeren bir online hizmet içi eğitim alma istediğini vurgulamıştır. Bu konuda öğretmen görüşü şöyledir: “...uzun süre bilgisayar başında eğitim vermeye çalışıyoruz ve bu bizi çok yıpratıyor. Özellikle ben kapalı ortamlarda uzun süre hareketsiz kalınca sorun yaşıyorum, kendimi iyi hissetmiyorum. Kapalı ortamlarda hareketsizliğe dayanma stratejileri diye bir alan varsa, ki olduğunu düşünüyorum ve ihtiyacım da var. Eğer mümkünse kapalı alanlarda hareketsizliğe dayanma stratejilerinin kursunu almak istiyorum.” (Ö-2).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı değişim ve dönüşümler, bu teknolojilerin öğretme-öğrenme süreçlerinde kullanılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu noktada eğitim alanında öğretmenler için bu teknolojilerin etkili ve verimli kullanımının sağlanabilmesine yönelik mesleki gelişim etkinliklerinin sunulması önemli bir sorun olarak ortada durmaktadır (Çelen ve Seferoğlu, 2016). Bu kapsamda çevrimiçi eğitime ilişkin öğretmenlerin hizmet içi eğitim deneyimlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada öncelikle öğretmenlerin bu hizmet içi eğitim faaliyetlerini, genel itibarıyla yararlılık ve zorunluluk temelinde gerekli faaliyetler olarak anlamlandırdıkları belirlenmiştir. İnternet teknolojilerinin yükselmesiyle birlikte, bu temel üzerinde yükselen uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi eğitimlerin önemli bir rol üstlendiği görülmekte ve bu doğrultuda öğretmen eğitimi üzerine yapılan çalışmalar da bunu doğrulamaktadır (Pawan, vd., 2003). Örneğin Kococ ve arkadaşları (2011) çevrimiçi olarak yapılan eğitim ve öğretim faaliyetlerini öğretmen görüşleri doğrultusunda inceledikleri araştırmalarında, bu faaliyetler ile zaman ve mekân sınırlarının aşıldığını, konaklama ve ulaşım sorunlarının çözülebildiğini ve bu faaliyetlerin etkin olarak devam etmesi gerektiğini belirlemişlerdir. Bir başka çalışmada öğretmenlerin katıldıkları çevrimiçi eğitim kursları ile öğretmenlerin yaşı ve çalıştıkları okul düzeyi arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Kuo, vd., 2011). Cheng ve Tseng (2012) ise Tayvan’daki ortaokul öğretmenlerinin web tabanlı hizmet içi eğitim faaliyetlerinin öğrenmeye etkisini inceledikleri araştırmalarında, web tabanlı hizmet içi eğitim uygulamalarının öğretmenler açısından kullanışlı ve motivasyonu destekleyici olarak algılandığını belirlemişlerdir. Kurtde Fidan ve Şen (2022) sınıf öğretmenlerinin çevrimiçi-hizmet içi eğitimlere ilişkin görüşlerini inceledikleri araştırmalarında öğretmenlerin özellikle kişisel gelişim için bu tür faaliyetlere katıldıklarını belirlemişlerdir. Ayrıca çevrimiçi eğitimlerin zaman ve mekân serbestliği sağlamasının önemini ortaya koymuşlardır. Öğretmenlerin genel itibarıyla, beklenmedik bir salgın süreciyle birlikte gelen uzaktan eğitim uygulamalarına hazırlıksız yakalandığı görülmektedir. Ancak sadece öğretmenlerin değil tüm ülkenin bu beklenmedik durumu yaşadığı gerçeği göz önüne alınmalıdır. Bu beklenmedik durum karşısında Millî Eğitim Bakanlığı’nın uzaktan eğitim sürecinde birtakım önlemler aldığı ve bu önlemlerden birinin de öğretmenler için hazırlanan ve çevrimiçi ortamlarda yapılan hizmet içi eğitim faaliyetleri olduğu görülmektedir. Böylece öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu alanlarda her yönüyle gelişimlerini desteklemeleri öngörülmüştür. Bununla birlikte bilişim teknolojilerinin hizmet içi eğitim gibi eğitsel faaliyetlerle bütünleştirilmesinin etkili sonuçlar ortaya çıkarabileceği ifade edilebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda öğretmenlerin, çevrimiçi olarak yapılan hizmet içi eğitimlere ilişkin beklentileri; verimli olma, ilgi ve ihtiyaçlara cevap verme, farklı deneyimler yaşatma ve kazanımlara odaklanma olarak belirlenmiştir. Bu noktada benzer araştırma sonuçlarıyla karşılaşılmaktadır. Örneğin Özavcı ve Çelikten (2017), Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen uzaktan hizmet içi eğitim uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerini öğretmen görüşleri bağlamında inceledikleri araştırmalarında, öğretmenlerin özellikle, bu faaliyetlerin daha ihtiyaca dönük, daha nitelikli ve yetkin eğitimciler tarafından düzenlenme beklentisi içinde olduklarını belirlemişlerdir. Tafazoli (2021) salgın döneminde öğretmenlerin çevrimiçi olarak katıldıkları hizmet içi eğitimlere ilişkin görüşlerini incelediği çalışmada,

öğretmenlerin çevrimiçi olarak gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlere ilişkin beklentilerinin kapsamlılık ve mesleki gelişim temelinde olduğunu ortaya koymuştur. Çelen ve Seferoğlu (2016) ise, hizmet içi eğitim etkinlikleri kapsamında çevrimiçi ortamların kullanılmasını öğretmenler üzerinden inceledikleri araştırmalarında, öğretmenlerin teknolojik yeniliklere uyum sağlama ve yaşam boyu öğrenen bireyler olma kapasitelerini geliştirme beklentilerinin olduğu ve bu tür hizmet-içi eğitimlerin varlığına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymuşlardır. Böylece, bilgi ve iletişim teknolojilerinde ciddi düzeylerde yaşanan bu değişim ve dönüşümün çevrimiçi eğitimlerde de çeşitli beklentiler oluşturmaları ve bu beklentilerin varlığı kaçınılmaz görünmektedir.

Çevrimiçi olarak düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sonucunda öğretmenler kuşkusuz birçok kazanım elde etmektedir. Bu araştırma kapsamında öğretmenlerin, mesleki gelişime katkidan, yeniliklere uyum sağlamayı öğrenme ve ayrıca uğraşı edinimine kadar bazı kazanımlara ulaştıkları belirlenmiştir. D'Costa (2020) 'a göre, teknolojinin potansiyelinden maksimum düzeyde yararlanabilmek için öğretmenler sağlam dijital becerilerle donatılmalı ve böylece öğretmenlerin istenen kazanımlara ulaşması beklenmelidir. Alanyazında, hizmet içi eğitimler sonrasında öğretmenlerin elde ettikleri kazanımları irdeleyen araştırmalara rastlanmaktadır. Örneğin Koç (2015), sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde, eylem araştırması, teori ve uygulamanın birleştirilmesi, mesleki gelişim, sistemli çalışma ve araştırma, öz değerlendirme ve yansıtma, meslektaş etkileşimi ve iş birliği gibi konularda çeşitli kazanımlar elde ettiklerini belirlemiştir. Yılmaz ve Kocasaraç (2010), Microsoft ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın ortaklaşa yürüttükleri "Yenilikçi Öğretmenler" isimli hizmet içi eğitim programının hizmet içi öğretmen eğitimine farklı bir yaklaşım getirdiğini ve bu programın değişim, yenilikçilik ve teknoloji entegrasyonu açılarından öğretmenlerde bir farklılık yarattığını ortaya koymuşlardır. Özkara ve arkadaşları (2018) ise eğitimde teknoloji kullanımı hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgisi özgüvenlerini inceledikleri araştırmalarında, Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kursu hizmet-içi eğitiminin öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimine, teknoloji kullanımına ilişkin olumlu duyuşsal özelliklerine katkı getirdiği sonucuna ulaşmışlar ve neticede bu eğitimlerin hedeflerine ulaştığını belirlemiştir. Bu bulgulara dayanarak teknoloji destekli hizmet içi eğitim uygulamalarında, gerekli yaşantılar sağlandığında öğretmenlerin hedeflenen kazanımlara ulaşabileceği söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu, öğretmenlerin çevrimiçi ortamlarda ihtiyaç duydukları hizmet içi eğitim faaliyetleriydi. Araştırma kapsamında öğretmenlerin ifade ettikleri online hizmet içi faaliyetlere ilişkin ihtiyaç alanları "internetin güvenli kullanımı, sanatsal eğitimler, e-içerik oluşturma, sanal sınıf yönetimi, temel bilişim teknolojileri, teknolojinin eğitime entegrasyonu, akıl oyunları, sanal ortamda iletişim dili, kapalı ortamlarda hareketsizliğe dayanma stratejileri" şeklindedir. Alan yazında benzer sonuçlara ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır. Avcı ve Güven (2021), öğretmenlerin çevrimiçi eğitime ilişkin hizmet içi eğitim gereksinimlerini inceledikleri araştırmalarında öğretmenlerin, etkileşim sağlama, öğrencilerin farklı alanlardaki gelişimini destekleme ve değerlendirme, dijital araç kullanımı, içerik üretimi, öğrenme desteği ile öğrenme ortamı oluşturma gibi eğitsel ihtiyaçlarının olduğunu belirlemişlerdir. Erdek (2021) öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci sonrasında hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını ortaya koymak amacıyla desenlediği araştırmasında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, zaman ve stres yönetimi, sağlıklı yaşam ve beslenme, psikoloji, sanat eğitimi, teknolojik okur-yazarlık, online derste sınıf yönetimi alanlarında eğitime ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur. Esasında Millî Eğitim Bakanlığı'nın [MEB], öğretmenlerin ilgi ve ihtiyaçlarıyla paralel olarak düzenlediği çevrimiçi bir çok hizmet içi eğitim kursu (*Bilgi işlemsel düşünme becerisinin disiplinlerarası yaklaşım ile öğretimi, zeka oyunları, yazılım geliştirme uzmanlığı, Kotlin ile Android mobil uygulama geliştirme, Python uzaktan eğitim temel seviye kursu, masal anlatıcılığı, FATİH projesi etkileşimli sınıf yönetimi kursu gibi*) ve semineri (*Türkçe'nin kullanımı ve diksiyon, yaratıcı çocuk yaratıcı beyin gibi*) bulunmaktadır (MEB, 2021a; 2021b). Bu seminer ve kurslar da belirli dönemlerde ve belirli zaman aralıklarında öğretmen tercihlerine göre açılmaktadır. Böylece öğretmenler, ilgi ve ihtiyaçlarıyla paralel olacak şekilde bir eğitsel faaliyeti tercih edebilmekte ve

talep yoğunluğuna göre eğitimlere katılabilmektedirler. Araştırma bulguları ışığında bazı öneriler sıralanabilir. Öncelikle standart hizmet içi eğitim programlarından kaçınılarak öğretmenlerin, hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve beklentileri düzenli aralıklarla belirlenmeli ve bu doğrultuda çevrimiçi araçlarla öğretmenlerin kişisel, mesleki ve sosyal becerilerinin geliştirilmesine destek sağlanmalıdır. Çevrimiçi etkinlikler çeşitlendirilmeli, sanatsal eğitimlere de gereken ağırlık verilmelidir. Bu araştırma nitel bir araştırma olduğundan az sayıda öğretmenden görüşme yoluyla veriler toplanmıştır. İleriki araştırmalarda nicel araştırma yöntemleri de kullanılarak, daha fazla sayıda öğretmenden farklı veri toplama araçlarıyla veriler toplanabilir ve bu doğrultuda geleceğe dönük kestirimlerde bulunulabilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, R. (2021). Salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23, 369-393. <https://doi.org/10.36543/kauibfd.2021.017>
- Avcı, B. ve Güven, M. (2021). Öğretmenlerin çevrimiçi eğitime ilişkin hizmet içi eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 345-367. <https://doi.org/10.53444/deubefd.882866>
- Aydın, İ. (2005). *Öğretimde denetim: Durum saptama değerlendirme ve geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Psikolojide tematik analizin kullanımı. S. N. Şad, N. Özer ve A. Atli (Çevirenler). *Journal of Qualitative Research in Education*, 7(2), 873-898.
- Budak, Y. ve Demirel, Ö. (2003). Öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacı. *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi Dergisi*, 33, 62-81.
- Buzpınar, V. ve Tosun, M. (2021). Üniversitelerde pandemi döneminde uzaktan eğitimin verimliliği üzerine bir araştırma (Sakarya Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Örneği). *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 116-125. <https://doi.org/10.25272/j.2149-8385.2021.7.2.05>
- Chen, H., & Tseng, H. (2012). Factors that influence acceptance of web-based e-learning systems for the in-service education of junior high school teachers in Taiwan. *Evaluation and Program Planning*, 35(3), 398-406. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2011.11.007>
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. M. Bütün ve Selçuk B. D. (Çev.ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çakmak, A. ve Uzunpolat, Y. (2021). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine göre salgın döneminde uzaktan eğitim. *Tasavvur / Tekirdağ İlahiyat Dergisi*, 7(1), 855-892. <https://doi.org/10.47424/tasavvur.916587>
- Çelen, F. K. ve Seferoğlu, S. S. (2016). Hizmet-içi eğitim etkinlikleri kapsamında çevrim-içi ortamların kullanılması: Gözlemler, sorunlar ve çözüm önerileri üzerine değerlendirmeler. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-13.
- D'Costa, A. (2020). Development and deployment of an online course for training in service teachers in digital skills. *Sambhāṣaṇ*, 1(8), 16-29.
- Durak, G., Çankaya, S. ve İzmirli, S. (2020). Examining the Turkish Universities' distance education systems during the COVID-19 pandemic. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 14(1), 787-809. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.743080>

- Ekinci, Ö. ve Yıldırım, A. (2009). İl eğitim denetmenleri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik beklentileri. *Ege Eğitim Dergisi*, 10(1), 70-91.
- Erdek, Semiha. (2021). *Öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci sonrasında hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve uygulanması: Üsküdar Bülent Akarcalı Anadolu Lisesi Örneği* (Yayımlanmamış PRO 500 Uzmanlık Projesi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ergin, İ., Akseki, B. ve Deniz, E. (2012). İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 55-66.
- Ersoy, A. F. (2017). Eğitimde nitel araştırma desenleri (2.Baskı). A. Saban ve A. Ersoy (eds). *Fenomenoloji*, 81-138, Ankara: Anı Yayınları
- Gülşen, C. ve Yörük, G. (2021). Okul öncesi eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(40), 1056-1070. <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.620>
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim* (4. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Karasu, N., Aykut, Ç. ve Yılmaz, B. (2014). Zihin engelliler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 15(1),41-53. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000191
- Kavuk, E. ve Demirtaş, H. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagogji Dergisi*, 1(1), 55-73. <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.20>
- Keegan, D. (1986). *Interaction and communication*. The foundations of distance education. Croom Helm.
- Koç, C. (2015). Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde eylem araştırmasına ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39(1), 143-167.
- Koç, E. (2016). Eğitimde üretim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri. (Ed. M. Y. Özden ve L. Durdu). *Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik* (s.149-165). Ankara: Anı Yayınları.
- Kokoc, M, Ozlu, A., Cimer, A. ve Karal, H. (2011). Teachers' views on the potential use of online in-service education and training activities. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 12(4), 68-87.
- Kuo, L. H., Yang, H. J., Lin, L. & Lin, H. C. (2011). *Identifying a general structure of teachers' on-line in-service learning*, in 10th WSEAS International Conference on Education and Educational Technology (EDU'11), Penang, Malaysia, pp. 87-92.
- Kurtdede Fidan, N., ve Şen, G. (2022). Sınıf öğretmenlerinin Covid 19 pandemi döneminde katıldıkları çevrimiçi hizmet içi eğitimlere ilişkin görüşleri: Fenomenolojik bir çalışma. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-20.
- Maden, S. ve Önal, A. (2021). Türkçe öğretimine yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme (2001-2017 Arası) . *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 295-318.
- MEB. (2021a). Kurslar. Erişim adresi http://oygm.meb.gov.tr/dosyalar/StPrg/01_Kurslar.zip
- MEB. (2021b). Seminerler. Erişim adresi http://oygm.meb.gov.tr/dosyalar/StPrg/02_Seminerler.zip
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed. Turan, S.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Özavcı, E. ve Çelikten, M. (2017). Uzaktan hizmet içi eğitim uygulamalarında öğretmen görüşlerine göre karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(2), 39-76.
- Özen, R. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarının etkilerine ilişkin görüşleri (Düzce ili örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 141-160.
- Öztürk, G. ve Öztürk, Ö. (2019). Müzik öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçları (Tokat ili örneği). *Kastamonu Education Journal*, 27(5), 1921-1934. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3001>
- Öztürk, Ö. (2021). Eğitim ve Bilim (Ed. A.Kızılkaya Namlı). *Türkiye’de 2001-2020 yılları arasında müzik öğretmenlerine yönelik düzenlenen hizmet içi eğitim programlarına genel bakış* (s. 131-146). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (2.Baskı). M. Bütün ve Selçuk. B. D. (Çev.eds). Ankara:Pegem Yayınları.
- Pawan, F., Paulus, T.M., Yalcin, S. & Chang, C.F. (2003). Online learning: Patterns of engagement and interaction among in-service teachers. *Language Learning and Technology*, 7(3), 119–140.
- Pehlivan, İ. (2019). Hizmet içi eğitim- verimlilik ilişkisi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences(JFES)*, 25(1), 151-162. https://doi.org/10.1501/Egifak_000000627
- Punch, K. F. (2011). *Sosyal araştırmalara giriş: Nicel ve nitel yaklaşımlar*. (Çev. Bayrak, D., Arslan, H. B. ve Akyüz, Z.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sarısoy, B. ve Alcı, B. (2021). Hizmet içi eğitimde yaratıcı drama temelli aktif öğrenme uygulaması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-29. <https://doi.org/10.9779/pauefd.732952>
- Tafazoli, D. (2021). CALL teachers’ professional development amid the COVID-19 outbreak: A qualitative study. *Call-Ej*, 22(2), 4-13.
- Tüzün, F. ve Yörük Toraman, N. (2021). Pandemi döneminde uzaktan eğitim memnuniyetini etkileyen faktörler. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3) , 822-845. <https://doi.org/10.25287/ohuibf.780189>
- Yılmaz, H. ve Kocasaraç, H. (2010). Hizmet içi öğretmen eğitiminde yeni bir yaklaşım: Yenilikçi öğretmenler programı ve değerlendirmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 51-64.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In an age where information is rapidly produced and consumed, while the inevitability of constant change and development is obvious, it is unthinkable for educational institutions and teachers to stay away from this activity. It is vital to train teachers, who play a central role in the execution of educational practices, in a way that is consistent with developments (Budak & Demirel, 2003). Although it is necessary for every occupational group, in-service training is also important for teachers. It is unthinkable that teachers who educate students and directly affect their lives should stay away from in-service training activities that promote continuous development in order to develop their knowledge, skills, attitudes and habits and to reflect this effect on their students. In-service training is the whole of the goals that are tried to be achieved

in education and the professional knowledge, skills, attitudes and habits that teachers want to gain (Erdem & Şimşek, 2013; Karasu et al., 2014; Öztürk & Öztürk, 2019). The integration of pre-service and post-service training is extremely important for teachers to renew themselves throughout life, keep up with the times, develop their qualifications and gain a professional identity (Erdem & Şimşek, 2013). Because this integration is necessary to increase the qualifications of teachers who come from different sources with different knowledge (Özen, 2006).

Education as a system that affects and is affected by all areas of life; It was impossible not to be affected during the epidemic process. While a new literature about this disease, which was encountered for the first time, was being formed, the rate and course of the disease caused serious concerns in people and distance education was introduced in order not to interrupt educational activities. The fact that the distance education process is a new process on a mass basis in Turkey and that the majority of teachers encounter this process for the first time has led to the emergence of new experiences and needs. At this point, in-service training activities were organized online in accordance with the developments experienced by the Ministry of National Education in order to adapt the teachers to this transformation and change and to increase the quality of education. From now on, it is thought that distance education will take place in our education system for a long time. From this point of view, it seems important to determine the online in-service training experiences of teachers in the distance education process during this global epidemic period and to make predictions for the future by revealing the strengths and weaknesses of these trainings in this direction.

Methods

This study was designed with phenomenology, one of the qualitative research designs. This study focuses on how teachers make sense of their in-service training experiences regarding online training.

In the study, snowball sampling method, which are purposeful sampling methods. By using snowball sampling, teachers who participated in online in-service training activities during the distance education process were reached. A semi-structured interview form was also used in this study; However, since there was no opportunity to meet face-to-face due to the epidemic, the data were collected at different times by determining the days and hours when the teachers were available, via telephone and online interviews over the Zoom program, and the data were recorded by the researcher. Thematic analysis was used in the analysis of the data.

Results, Discussion and Conclusion

In this study, which aims to determine the in-service training experiences of teachers regarding online education, it has been determined that teachers primarily interpret these in-service training activities as necessary activities on the basis of usefulness and necessity. With the rise of internet technologies, it is seen that online education plays an important role in the distance education process that rises on this basis, and studies on teacher education in this direction confirm this (Pawan, et al., 2003).

As another result of the research, the expectations of teachers regarding in-service trainings made online; being productive, responding to interests and needs, providing different experiences and focusing on achievements. It seems inevitable that the serious changes and transformations in information and communication technologies will create various expectations in online trainings and the existence of these expectations. As a result of in-service training activities organized online, teachers undoubtedly gain many gains. Within the scope of this research, it has been determined that teachers have achieved some gains from contributing to professional development, learning to adapt to innovations and also acquiring a hobby. According to D'Costa (2020), teachers should be equipped with solid digital skills in order to benefit from the

potential of technology to the maximum extent, and thus teachers should be expected to achieve the desired outcomes.

The final finding of the study was the in-service training activities that teachers needed online. Within the scope of the research, the need areas related to online in-service activities expressed by the teachers are " safe use of the internet, artistic training, e-content creation, virtual classroom management, basic information technologies, integration of technology into education, mind games, communication language in virtual environment, resilience in indoor environments. strategies". There are studies in the literature that reach similar results. Some suggestions regarding the research can be listed. Ö priority to standards-service training of teachers of avoiding, select-service training needs and expectations should and online tools in this direction with the teachers' personal, professional and social skills in the development of support should be provided. Online activities should be diversified, and artistic training should be given due weight. Since this research is a qualitative research, data were collected from a small number of teachers through interviews. By using quantitative research methods in future research, data can be collected from more teachers with different data collection tools and predictions can be made for the future in this direction.